

brerne, Borremosefæstningen og Gundestrup-kedelen: Kimbrerne kommer til Himmerland og etablerer sig bl.a. i Borremose-fæstningen, tager på togt da de bliver for mange, erobrer Gundestrup-kedelen fra kelterne og sender den hjem til Borremose-fæstningen. En interessant teori, men afhængig af, at for mange hvis'er og måske'er skal passe sammen. Der har desværre indsneget sig en fejl på s. 67 og s. 97 med hensyn til datering idet årstallet 0 anvendes, dette årstal findes ikke! Der er dog ikke tvivl om, at der her er tale om en bog, som både i tekst og illustrationer giver en virkelig spændende og tankevækkende beskrivelse af kimbrerne.

Henrik Vedel-Smith

Jens Johansen: *Fra seks lansbyer til syv bydele. Bebyggelsens udvikling i Søllerød Kommune.* (Historisk-To-

pografisk Selskab for Søllerød kommune, 1988). 112 s., ill.

Ved at betragte gamle kort kan man bl.a. få en forståelse af hvorfor et samfund har udviklet sig med hensyn til bebyggelse og samfærdsel. Den foreliggende bog giver et indblik i Søllerød sogns historie fra forhistorisk tid til i dag. Bogens svageste del er første kapitel, som vel også nærmest er at betragte som en introduktion til områdets historie. Resten af bogen handler om kortlægning, bebyggelsesudvikling og planlægning med femte kapitel, Søllerød Kommune 1811-1988, som bogens hovedafsnit, hvori det vises, hvordan kortmateriale kan anvendes til at vise et områdes udvikling. Bogen er rigt illustreret, og især kortmaterialet er af en meget fin og instruktiv kvalitet.

Henrik Vedel-Smith

KULTURHISTORIE

Hans Kargaard Thomsen, (red): *Arkivarer skriver breve. En antologi 1882-1959.* Studier og kilder bd. 6. (Rigsarkivet/G.E.C. Gad, 1989). 181 s., 183 kr.

Formålet med bogen har været »at lade arkivernes ansatte gennem et langt spand af år komme til orde på mere uformel vis gennem deres private breve og derigennem fastholde øjebliksbilleder, stemninger og tankegange« hedder det bl.a. i forordet. Dette lykkes da også meget godt, selv om der unægtelig er tale om noget spredt fægtning, både hvad angår brevskrivere og hvad angår perioder. Derudover kan man sige, at der i materialet er en hel del til belysning af en (historie)videnskabelig institutions historie, herunder de ansattes

arbejdsforhold, lønforhold og levevilkår. Spredte bemærkninger giver små, men afslørende glimt fra privatsfæren, som lader ane traditionelle familiemønstre, hvor hverdagsgøremål åbenbart har stærkt forstyrrende virkning på det »egentlige« arbejde.

Personligt havde jeg gerne set, at udgiveren havde forsynet brevene med flere oplysende noter, end det er sket.

Jens Chr. Manniche

Max Ebert: *Bogtrykkerne ved Sorø Akademi.* (Finn Jacobsens forlag, 1988). 164 s., ill. 185,- kr.

Bogtrykkerne ved Sorø Akademi frembragte ialt ca. 800 tryk i perioderne 1623-1660 og 1747-1813, mellem 1660

og 1747 var Akademiet nedlagt, og der var derfor ikke behov for et trykkeri. De 800 tryk var fordelt på fire bogtrykkere i første periode og tre i anden periode. Bogen er velillustreret og giver en god fremstilling af bogtrykkernes forhold i Sorø. Det ville dog have været en hjælp, hvis der havde været en indholdsfortegnelse så man umiddelbart kunne få et overblik over bogens indhold.

Bogen er delt i to hovedafsnit og det første, der dækker 1623-1660, omhandler de problemer, der var for de lærde i Sorø ved at få deres manuskripter trykt, og senere da der var blevet tilknyttet Akademiet en bogtrykker, at få papir til at trykke bøgerne på og få disse afsat, hvilket var vanskeligt for provinstrykkerier.

Bogens andet hovedafsnit omhandler perioden 1747-1813. Ved Akademiets genoprettelse 1747 var der igen behov for et trykkeri i byen og der sluttedes kontrakt – den er gengivet i detaljer – med bogtrykker Jonas Lindgren i 1756. Initiativet til at få en bogtrykker til Sorø var Holbergs og det var til dels også ham der betalte.

Den foreliggende bog er en grundig undersøgelse og redegørelse for de forskellige bogtrykkernes forhold. Den beskriver hvilke vanskeligheder der var ved at oprette bogtrykkeriet i Sorø og hvilke vanskeligheder trykkeriet havde, da det først var oprettet. Bogen efterlader et indtryk af, at bogtrykkerne ved Sorø Akademi konstant kæmpede med ryggen mod muren, men ikke desto mindre formåede de at få trykt et anseeligt antal bøger, hvis tilblivelses-historie på grundigste vis fremlægges her.

Henrik Vedel-Smith

Mit købmandsliv, Børge Olsens erindringer fortalt til Lone Diana Jørgensen.

(Gyldendal, 1986). 223 s., ill.

Børge Olsen var direktør for Irma fra 1951 til 1979 og slog sit navn fast som en meget dygtig direktør. Han har fortalt sine erindringer til journalist Lone Diana Jørgensen, som har skrevet dem ned og formentlig også foretaget en tekstmæssig bearbejdelse. Resultatet er blevet vellykket. Børge Olsens erindringer er af stor kulturhistorisk interesse, fordi Irma i Børge Olsens tid enten var pioner for eller blandt de første til at indføre en lang række fornyelser, som har sat sit præg på hverdagslivet i 50ernes, 60ernes, 70ernes og 80ernes Danmark. Det gælder ting som selvbetjening i butikkerne, datomærkning af varerne, god vin til forholdsvis lave priser, tomater på dåse etc. etc. Det er ting, som i 90ernes Danmark er helt selvfølgelige, men som ikke er kommet af sig selv, og det har sin store interesse at læse om de overvejelser og de inspirationer, der førte dem frem.

Børge Olsens uddannelsesmæssige styrke har måske især været evnen til at lære af sine fejltagelser. På papiret tager karrieren sig ikke særlig imponerende ud. Han blev taget ud af skolen fordi han skulle gå 4. mellem om, hvis han ville i realklassen og kom så i lære hos sin far og supplerede sin praktiske uddannelse med den almindelige handelsskoleundervisning. Han drev derefter sin egen lille kæde af kolonialforretninger på Fyn og i Jylland, B.O. Koloniallager med en succes, som var betinget af fortsat ekspansion med åbning af nye filialer, og da mulighederne for det var udtømt, måtte han afhænde sine butikker igen, og det hele sluttede med en mindre gæld. Han blev så prokurist i forretningskæden Kronen i København og kom derfra i 1942 til Irma, hvor han blev indkøbschef og senere direktør.

Irma oplevede en betydelig ekspan-